

Reptes, oportunitats i propostes per enfortir el vincle entre les Finances Ètiques i les entitats del Tercer Sector Social

Amb el suport de:

Reptes, oportunitats i propostes per enfortir el vincle entre les Finances Ètiques i les entitats del Tercer Sector Social

Coordinat per: Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, en el marc del Servei d'Accés a Finançament de Bloc4BCN

Elaborat per: FETS - Finançament Ètic i Solidari

Juliol de 2025

Les **Finances Ètiques** s'han consolidat com una eina clau per a la transformació social, en la mesura que permeten canalitzar els recursos econòmics cap a projectes amb impacte social, ambiental i cultural positiu. Per al **Tercer Sector Social**, el vincle amb les Finances Ètiques no només és coherent amb els seus valors i objectius, sinó que també representa una oportunitat per reforçar la seva independència financera i potenciar pràctiques econòmiques que promoguin una societat més justa i sostenible.

Malgrat aquesta alineació de valors, l'ús de les finances ètiques al Tercer Sector Social encara presenta marge de millora. Segons la diagnosi realitzada el 2024 sobre l'accés i ús de les Finances Ètiques per part de l'Economia Social i Solidària, el 54% de les entitats del Tercer Sector en fan algun ús. Aquesta xifra, tot i representar una millora significativa respecte al 2019, en què el percentatge era del 32%, encara deixa marge de millora en enfortir els vincles entre els dos àmbits.

Aquest document té com a objectiu identificar els principals obstacles, reptes i oportunitats que afronten les entitats del Tercer Sector Social a l'hora de vincular-se amb les Finances Ètiques. Per a la seva elaboració, s'ha aprofitat la informació recollida en dues accions clau: una conversa feta el març de 2025 amb tres entitats de referència del Tercer Sector - l'associació Punt de Referència, la cooperativa Actua i la Fundació Formació i Treball - en el marc de la campanya #Parlemdenúmeros i la jornada “Ronda de finançament i trobada entre projectes socials i finances ètiques”, celebrada el 9 d'abril de 2025.

A partir d'aquestes dues experiències, s'ha comptat amb sectorial d'Iniciativa Social de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya per tal de recollir informació qualitativa rellevant i aprofundir en els factors que condicionen l'accés i l'ús de les finances ètiques per part d'aquestes entitats.

Contingut del document

1. Obstacles i reptes per a l'ús de les Finances Ètiques	4
2. Oportunitats per enfortir els vincles entre les Finances Ètiques i el Tercer Sector	6
3. Propostes per enfortir els vincles entre les Finances Ètiques i el Tercer Sector	8

1. Obstacles i reptes per a l'ús de les Finances Ètiques

L'anàlisi feta en la diagnosi de 2024 identificava una sèrie d'obstacles i reptes que condicionen l'ús de les finances ètiques per part de les entitats del conjunt de l'ESS. Tot i la millora en l'adopció d'aquestes finances en els darrers anys, persisteixen barreres que cal abordar per incrementar-ne l'ús.

D'una banda, moltes entitats assenyalen la manca de proximitat territorial com una dificultat real, especialment en territoris sense presència física de les entitats de finances ètiques. A això s'hi sumen necessitats operatives no cobertes, com ara la gestió d'efectiu o la disposició de TPV, i limitacions tecnològiques en les plataformes digitals, que no sempre responen a les exigències quotidianes de gestió de les entitats.

D'altra banda, hi ha també condicionants relacionats amb la vinculació històrica de moltes entitats amb la banca convencional. Els compromisos adquirits amb anterioritat, com préstecs o serveis contractats, dificulten el canvi de model. A més, persisteix un desconeixement generalitzat sobre les opcions existents dins l'àmbit de l'estalvi i la inversió ètica, juntament amb una percepció —a vegades no fonamentada— que les condicions són menys favorables que en la banca tradicional.

A tot això cal afegir-hi dinàmiques internes, com la manca de temps, la inèrcia organitzativa o l'absència de referents propers i visibles que hagin fet el pas, que contribueixen a frenar processos de canvi. En conjunt, aquests factors configuren un marc complex, en què cal intervenir des de diversos fronts per facilitar una transició real cap a les finances ètiques.

Aquests reptes són compartits per tota l'ESS, però les entitats del Tercer Sector tenen especificitats que és important tenir en compte. A continuació es detallen els principals obstacles identificats:

1. Desconeixement mutu i baixa visibilitat

Les Finances Ètiques necessiten conèixer millor les particularitats del Tercer Sector, els seus models econòmics i les seves lògiques de funcionament. Aquesta manca de coneixement pot dificultar l'adequació dels serveis i la construcció d'un relat compartit.

Alhora, dins del mateix Tercer Sector encara hi ha cert desconeixement sobre què ofereixen les Finances Ètiques i com iniciar un procés de transició des de la banca convencional. Segons dades recents, un 24% de les entitats del sector es plantegen canviar a la banca ètica però finalment no fan el pas, sovint per manca d'informació clara, de referents propers o de facilitats pràctiques per fer la transició.

2. Accés i condicions de finançament poc adaptades

Les entitats del Tercer Sector necessiten condicions financeres més ajustades a la seva realitat, marcada sovint per l'infrafinançament dels serveis públics que gestionen, l'estabilitat limitada dels ingressos i la dificultat per revertir desequilibris econòmics.

Davant situacions imprevistes que afecten negativament els balanços —com pot ser una caiguda sobtada d'ingressos o un augment de despeses no previst—, la reducció de reserves i de capital social debilita la capacitat de negociació de les entitats davant les entitats financeres. Aquesta fragilitat és especialment present en entitats petites o amb una base social limitada, i pot dificultar l'accés a finançament fins i tot quan les quantitats sol·licitades són reduïdes.

Aquestes limitacions fan necessari repensar les condicions dels productes financers i els criteris de valoració del risc, per tal que siguin realment útils i viables per a les entitats socials que treballen amb col·lectius en situació de vulnerabilitat.

3. Necessitat d'acompanyament específic

Els processos de transició cap a les Finances Ètiques requereixen un suport adaptat a les condicions de cada entitat. Les entitats petites o menys consolidades troben a faltar acompanyament personalitzat i continuat per fer el pas cap a les Finances Ètiques. Sovint, no disposen de temps ni de capacitat tècnica interna per analitzar alternatives o gestionar el canvi de model financer. Aquesta manca de suport, sumada a la càrrega burocràtica associada a certs serveis, pot esdevenir un fre important.

4. Condicionants estructurals i vulnerabilitats internes

Algunes barreres tenen a veure amb les pròpies limitacions o vulnerabilitats del Tercer Sector, especialment de les entitats més petites. Es tracta d'un sector en què el marge econòmic per assumir costos imprevistos, millores tecnològiques o inversions és molt reduït, cosa que incrementa el risc financer. A més, les ampliacions de capital no sempre són viables, especialment en cooperatives amb una base social petita.

5. Limitacions derivades de la relació amb l'administració

Alguns dels problemes financers que pateixen les entitats del Tercer Sector tenen origen en les condicions imposades per les Administracions Públiques. Els retards en els pagaments són una problemàtica estructural que afecta greument la tresoreria de les entitats i les obliga sovint a recórrer al crèdit a curt termini per mantenir l'activitat.

A més, l'existència de clàusules que impedeixen la revisió de preus en molts contractes públics, fins i tot en contextos d'inflació o d'augment del salari mínim, dificulta la sostenibilitat dels projectes i limita la capacitat d'autofinançament de les entitats socials.

2. Oportunitats per enfortir els vincles entre les Finances Ètiques i el Tercer Sector

Tot i els reptes identificats en l'apartat anterior, existeixen múltiples oportunitats que poden afavorir l'enfortiment del vincle entre les entitats de finances ètiques i el Tercer Sector Social. Aquestes oportunitats es fonamenten tant en valors compartits com en condicions organitzatives, culturals i polítiques favorables.

De fet, segons l'informe de diagnosi de 2024, un 24% de les entitats de l'ESS manifestaven la voluntat de canviar-se a una entitat de finances ètiques, però indicaven que no havien tingut temps per fer-ho. Aquest percentatge reflecteix un interès real i actiu que pot materialitzar-se si es redueixen les barreres detectades i es faciliten processos d'acompanyament, informació clara i mesures d'estímul.

1. Complicitats ideològiques i valors compartits

Hi ha una base sòlida de valors comuns entre les entitats del Tercer Sector i les entitats de Finances Ètiques. Ambdues comparteixen la voluntat de transformació social, el fet de posar les persones per davant del lucre i el compromís amb una economia al servei del bé comú.

A més, moltes entitats socials expressen una desconfiança creixent envers la banca convencional, especialment en relació amb pràctiques opaques, la manca d'arrelament al territori i incoherències amb els seus valors fundacionals. Aquest context genera un espai favorable per considerar alternatives com les Finances Ètiques.

2. Maduresa i consolidació dels dos sectors

D'una banda, el Tercer Sector ha madurat significativament en la seva gestió econòmica i financera en els darrers anys. Moltes entitats socials han professionalitzat els seus equips, han millorat els sistemes de planificació i control econòmic, i han desenvolupat instruments propis per abordar necessitats de sostenibilitat financera. A més, han guanyat pes social i polític en l'àmbit públic i institucional, i han reforçat xarxes i espais de representació col·lectiva que poden actuar com a interlocutors davant les entitats financeres i facilitar estratègies conjuntes.

De l'altra, l'ecosistema de les finances ètiques ha assolit un grau de consolidació i reconeixement públic que fa possible pensar en aliances estables i de llarg recorregut. Aquestes entitats han diversificat l'oferta, han millorat la seva operativa i han demostrat capacitat d'adaptació en contextos canviants. Aquesta maduresa compartida obre la porta a escenaris de col·laboració més ambiciosos, que poden anar des del desenvolupament de productes financers específics fins a estratègies de promoció conjuntes que arribin a més entitats del Tercer Sector.

3. Suport institucional i infraestructures compartides

En els darrers anys, han emergit mecanismes institucionals clau que afavoreixen el vincle entre les finances ètiques i el Tercer Sector, tant des de l'àmbit de les polítiques públiques com des de l'organització interna de l'ESS. A nivell municipal, destaca l'impuls de l'Estratègia de l'ESS de Barcelona 2030 (#ESSBCN2030), que ha permès articular espais estables de col·laboració entre entitats de l'ESS, l'Administració i les finances ètiques. Aquesta estratègia reconeix explícitament la necessitat d'enfortir la inclusió financera de projectes transformadors i promou eines específiques per fer-ho possible.

En aquest context, recursos com el Servei d'Accés a Finançament de Bloc4BCN, gestionat per la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, han esdevingut infraestructures de gran valor. Aquest servei ofereix, entre altres coses, acompanyament personalitzat a entitats de l'ESS, facilitant la connexió amb les finances ètiques i ajudant a identificar l'eina financera més adequada en cada cas.

Aquest tipus d'infraestructures, especialment quan són compartides i gestionades des del sector mateix, no només generen confiança i relació sostinguda, sinó que poden esdevenir espais d'innovació i d'incidència que ajuden a transformar les condicions d'accés al finançament per al conjunt del Tercer Sector.

4. L'experiència d'entitats de referència del Tercer Sector

Una de les oportunitats clau per afavorir l'enfortiment dels vincles entre el Tercer Sector i les finances ètiques és la visibilització d'experiències d'entitats referents del Tercer Sector Social que ja han fet el pas. La conversa organitzada per FETS en el marc del cicle #ParlemDeNúmeros va posar el focus en tres organitzacions amb trajectòries diferents però amb un denominador comú: la integració progressiva de les finances ètiques en el seu funcionament diari.

L'Associació Punt de Referència, dedicada a l'acompanyament de joves extutelats i basant-se en el voluntariat, va iniciar la seva relació amb les finances ètiques a través de les assegurances per a persones voluntàries. Actualment també fa ús de línies de crèdit amb Coop57 i Fiare per fer front a les tensions de tresoreria derivades dels retards en el cobrament de subvencions. La seva directora, Rita Grané, destaca que "si volem transformar la societat, hem de treballar amb entitats que comparteixin aquest objectiu", i subratlla el valor afegit del tracte proper i cooperatiu: "no ets una clienta, ets sòcia, i això ho canvia tot".

La Fundació Formació i Treball, per la seva banda, ha optat per gestionar les assegurances a través d'Arc Cooperativa, i segons la seva cap de tresoreria, Emília García Moya, el que més valoren és el tracte humà i la sensació d'acompanyament. Aquesta dimensió relacional esdevé especialment rellevant per a entitats que gestionen projectes d'inclusió laboral amb un alt impacte social i que necessiten estabilitat i confiança en les relacions financeres.

Finalment, la Cooperativa Actua, malgrat haver crescut treballant sobretot amb la banca convencional, ha recuperat el vincle amb les finances ètiques en els darrers anys. A més d'utilitzar línies de crèdit de tresoreria amb Coop57, ha obert operacions amb Fiare i la Fundació Seira per a la compra d'immobles, tot destacant la coherència i la il·lusió que implica tornar a apostar per un model financer alineat amb els valors de la cooperativa. El seu coordinador general, Xende Sotelo, defensa que el següent pas és no només demanar crèdit, sinó també invertir com a entitats socials en les finances ètiques, contribuint així a fer-les créixer i multiplicar el seu impacte.

Aquestes experiències exemplifiquen que, malgrat algunes limitacions encara existents hi ha un recorregut real i creixent per incorporar les finances ètiques dins l'estratègia financera de les entitats socials. La proximitat, la coherència i el reconeixement mutu emergeixen com a valors clau que poden afavorir una adopció més generalitzada.

3. Propostes per enfortir els vincles entre les Finances Ètiques i el Tercer Sector

La ronda de finançament celebrada el 9 d'abril de 2025 a Bloc4BCN va posar de manifest l'interès creixent del Tercer Sector Social per conèixer de prop les finances ètiques i explorar possibles col·laboracions. El format, basat en trobades curtes i directes entre entitats socials i entitats de finances ètiques, va tenir una molt bona acollida per part de les participants, i es va valorar especialment la possibilitat de conversar cara a cara, resoldre dubtes i establir vincles de confiança.

Aquest model de ronda s'ha consolidat com una eina útil i replicable per apropar les finances ètiques a diferents sectors de l'ESS. Des del Servei d'Accés a Finançament de Bloc4 considerem que és un format estratègic que continuarem utilitzant en futures edicions, adaptant-lo a les característiques de cada sector. Ara bé, el treball previ i posterior a la jornada ha permès identificar necessitats i especificitats pròpies del Tercer Sector Social, especialment de les entitats que treballen amb col·lectius en situació de vulnerabilitat. Per això, proposem tot seguit un conjunt de accions específiques pensades per reforçar el vincle entre aquest sector i les finances ètiques, amb l'objectiu de superar les barreres detectades i aprofitar les oportunitats existents.

1. Acompanyament a entitats petites: el paper de Bloc4BCN

Una de les barreres principals per a moltes entitats del Tercer Sector és la manca de recursos, temps o coneixements per iniciar un procés de transició financera cap a les finances ètiques. En aquest context, destaca el paper del servei d'accés a finançament de Bloc4Bcn, impulsat per la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, que ofereix acompanyament personalitzat i gratuït per ajudar les entitats a analitzar les seves necessitats i explorar les opcions de finançament disponibles entre les finances ètiques i cooperatives.

Bloc4BCN ha esdevingut un recurs estratègic per a entitats petites o amb menys capacitat tècnica, contribuint a superar obstacles d'accés, operativa o desconeixement, i facilitant la connexió amb entitats financeres ètiques. Aquesta experiència pot servir de model per ser replicada en altres àmbits territorials o sectorials, i consolida la importància de l'acompanyament tècnic com a element clau per fer créixer l'ús de les finances ètiques al Tercer Sector.

2. Jornada a l'inrevés: escoltar les necessitats del Tercer Sector

Per millorar la comprensió mútua i adaptar millor els serveis financers ètics a la realitat del Tercer Sector, es proposa organitzar una jornada “a l'inrevés” de la Ronda de Finançament. És a dir, liderada pel mateix Tercer Sector, on les entitats de Finances Ètiques siguin convidades a escoltar les necessitats, dificultats i propostes de les entitats socials.

Aquesta proposta vol posar el focus en la veu del Tercer Sector, reconeixent la seva experiència i coneixement de primera mà sobre els obstacles i limitacions amb què es troben. La jornada podria esdevenir un espai de diagnosi compartida, de generació de confiança i de disseny col·laboratiu de propostes per avançar conjuntament en una oferta financera més ajustada, útil i compromesa amb la realitat social.

3. Enfortir espais de referència com a prescriptors de les Finances Ètiques

Per facilitar l'accés a les Finances Ètiques, especialment entre les entitats que encara no hi tenen cap vincle, es proposa impulsar la figura de prescriptora del Tercer Sector: entitats o espais de referència que puguin acompanyar, orientar i animar altres entitats a fer el pas cap a models financers més alineats amb els seus valors.

Aquestes figures es poden canalitzar a través d'espais com la comissió de gestió de la sectorial d'Iniciativa Social de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya o el Grup de Treball de Finançament de la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya.

4. Impulsar Més Espais com a instrument clau per a l'accés a equipaments

Una de les necessitats recurrents de les entitats socials és l'accés estable i assequible a espais per desenvolupar la seva activitat. En aquest context, el projecte *Més Espais* - impulsat per TEB Grup Cooperatiu, Suara Cooperativa, Previsora General, Pere Claver Grup i Seira Impuls Cooperatiu - es presenta com un model de finançament d'equipaments amb finalitats socials, ambientals i de bon govern. A través de contractes de lloguer a llarg termini amb opció de compra, ofereix a les entitats socials la possibilitat de consolidar-se sense haver de fer grans inversions inicials.

El projecte no només aporta finançament, sinó també acompanyament i aliances, implicant entitats financeres ètiques, inversors socials i altres agents de l'economia solidària. Més Espais contribueix així a l'enfortiment estructural del Tercer Sector, i reforça l'ecosistema de les Finances Ètiques mitjançant un model que connecta inversió responsable i sostenibilitat social a llarg termini.

Agraïments

Volem agrair molt especialment les aportacions i reflexions de totes les persones i entitats que han contribuït a aquest informe.

A través del vídeo-conversa, hem comptat amb la participació de la cooperativa Actua, amb Xende Sotelo Amaro, coordinador general; de la Fundació Formació i Treball, amb Emilia Garcia Moya, cap de tresoreria; i de l'Associació Punt de Referència, amb Rita Grané, directora.

També agraïm les aportacions específiques d'Incoop (Jordi Manresa), Institut Diversitas (Elena Caballé) i SocialCoop (Melània Ferrer), que han enriquit el contingut d'aquest document.

Volem reconèixer igualment la participació a la taula rodona del 9 d'abril de Víctor Galmés (Tresorer de la Taula del Tercer Sector i director de Dincat), Jordi Capell (+Educació, Comissió de gestió de SocialCoop i participant de La Confederació del TSCC) i Javier Gómez (membre de la Junta de FETS), que han compartit visions clau per entendre els reptes i les oportunitats del sector.

Finalment, agraïm la implicació de totes les entitats participants a la ronda de finançament del 9 d'abril de 2025, que amb la seva experiència i aportacions han contribuït a enriquir la diagnosi col·lectiva que inspira aquest informe.

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
c/Premià 15, primera planta 08014 - Barcelona
Tel. 93 318 81 62
cooperativestreball.coop
[@coopstreball](https://www.instagram.com/coopstreball)